

RODNA GRUDA

INFORMATIVNI PRIROČNIK ZA JUGOSLOVANE ZAPOSLENE V TUJINI

IZDAJA SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA
LJUBLJANA, CANKARJEVA 1/II

VSEBINA :

NAVODILA ZA POSLOVANJE

Z OSEBNIMI

DEVIZNIMI RAČUNI

2

JUNIJ 1965

PRED MESECEM DNI vas je naš novi informativni priročnik seznanil s sedaj veljavnimi carinskimi predpisi v Jugoslaviji. Upamo in želimo, da bi našli v njem vse tisto, kar vas v zvezi s carinskimi vprašanji najbolj zanima. Danes pa vas seznanjamo z navodili za poslovanje z osebnimi deviznimi računi, za katere je med Jugoslovani v tujini veliko zanimanje, točna navodila o tem pa malokdo pozna. Razširile so se tudi govorice o ukinitvi osebnih deviznih računov oziroma o zamenjavi v dinarje, o omejevanju zneskov, ki bi se lahko uporabili za nakup motornih vozil itd. Vse te govorice pa so neutemeljene in izmišljene. Ni nam znano, da bi se o poslovanju z osebnimi deviznimi računi pripravljali kaki novi predpisi.

Tuja plačilna sredstva imate lahko na računih pri republiških centralah in drugih poslovnih enotah Narodne banke, pri podružnicah službe družbenega knjigovodstva pri Narodni banki in pri Jugoslovanski izvozni in kreditni banki v Beogradu. Iz številnih pisem, ki jih naši v tujini zaposleni ljudje povečini pošiljajo direktno bankam, smo izbrali vprašanja, na katera vam zdaj posredujemo odgovore. Skupaj s carinskimi predpisi in s temi navodili o poslovanju z osebnimi deviznimi računi, ki jih objavljamo v našem informativnem priročniku, boste imeli podrobnejši pregled nad različnimi ugodnostmi.

NAVODILA ZA POSLOVANJE Z OSEBNIMI DEVIZNIMI RAČUNI

Nekaj splošnih navodil

KDO JE LAHKO LASTNIK OSEBNEGA DEVIZNEGA RAČUNA?

Lastnik osebnega deviznega računa je lahko: 1. jugoslovanski državljan ne glede na kraj ali državo stalnega bivanja, 2. izseljenec-povratnik ne glede na državljanstvo in 3. tuj državljan, če ima osebno izkaznico za tujce.

KATERA SREDSTVA SE LAHKO NALAGA NA DEVIZNE RAČUNE?

Upravičena oseba lahko nalaga na osebni devizni račun tuja plačilna sredstva, ki jih doseže na enega od naslednjih načinov:

1. zneske, ki jih prihrani pri dnevnicah, plači, štipendiji ali zaslužku od osebnega dela med bivanjem v tujini,

2. zneske, ki jih dobi kot znanstveni delavec, književnik, umetnik, inženir, zdravnik ali drugačen strokovnjak za avtorske honorarje ali druge prejemke za osebno delo, ki ga opravi v tujini,

3. 30 % od zneskov, ki jih dobi v tujini z naslova pokojnine, invalidnine ali preživitve,

4. 20 % od pomoči in daril, ki jih dobi iz tujine,

5. del zneskov pridobljenih z dediščino in druge prejemke, ki mu jih da na razpolago zvezni sekretariat za finance s posebno odločbo,

6. nakazila, ki izvirajo iz avtorskih honorarjev na osebo, kateri pripadajo avtorske pravice na podlagi zakona, oporoke ali pogodbe,

7. devizni pritok, ki ga dobi državljan na osnovi zavarovanja civilne odgovornosti,

8. vsa tuja plačilna sredstva, ki jih vnesejo v Jugoslavijo izseljenci-povratniki ob vrnitvi oziroma po vrnitvi v državo.

KAKO ODPRE DEVIZNI RAČUN OSEBA, KI PREBIVA V TUJINI?

Če predloži oseba, ki prebiva v tujini, banki pismo oziroma vlogo, da želi odpreti osebni devizni račun, pošlje banka vlagatelju **podpisni karton**, ki ga izpolnjenega vrne. Razen podpisnega kartona pošlje banka lastniku osebnega deviznega računa še »**izjavo**«. Na **podpisnem kartonu** vlagatelj deponira svoj podpis. Neveljavna je prijava brez podpisa. Vse rubrike na obrazcu morajo biti točno izpolnjene.

Če pride prvo nakazilo na banko preden ta prejme **podpisni karton** oziroma **izjavo**, knjiži banka na-

kazilo v dobro osebni deviznem računu interese, ki pa ne more z njim razpolagati, dokler banka ne prejme **podpisnega kartona**.

Izjavo izpolnijo državljani, ki bivajo v tujini, samo pri ustanovitvi osebnega deviznega računa, oziroma pri prvem vplačilu na račun, če se hkrati z ustanovitvijo računa izvede tudi prvo vplačilo.

KAKO SE POŠILJA TUJA PLAČILNA SREDSTVA IZ TUJINE?

Najprimernejši način pošiljanja tujih plačilnih sredstev na osebne devizne račune je nakazilo preko bank. Možno je tudi pošiljanje z mednarodnimi poštnimi nakaznicami, vendar ga ne priporočamo, ker je ta postopek nekoliko daljši.

Če pa lastnik osebnega deviznega računa nakazuje devize s čekom, mora na *izjavi* navesti, da je to zaslužek ali prihranek, na čeku pa mora biti oznaka »ORDER Narodna banka«.

KAKO SE DOKAŽE OSNOVA ZA DELNO ODOBRITEV SREDSTEV DEVIZNEMU RAČUNU?

1. Zneski, doseženi s pokojnino, invalidnino ali preživnino se polagajo na osebni devizni račun samo v višini 30 % od doseženega deviznega pritoka in sicer:

a) kadar je znana osnova, po kateri je pritek dosežen, to je takrat, kadar je na nakazilu naznačeno, da je nakazana pokojnina, invalidnina ali preživnina,

ali če se pokojnina pošilja s posebnimi pokojninskimi čeki, mora lastnik predložiti dokumentacijo o doseženem deviznem pritoku-odkupu;

b) če ni znana osnova, po kateri je pritek dosežen, zahteva banka od koristnika, naj predloži dokumentacijo, iz katere je razvidno, na kakšni osnovi so prejeta tuja plačilna sredstva. Če koristnik ne more dokazati, da se nakazilo ali ček nanaša na pokojnino, invalidnino ali preživnino, se obravnava kot darilo in se na osebni devizni račun položi lahko samo 20 % od prejetega zneska.

2. Od zneskov, ki so prejeti kot darilo ali pomoč iz tujine, se lahko vloži na devizni račun 20 %. Tudi v tem primeru mora lastnik predložiti banki listino (npr. pismo), s katero je prejel darilo ali pomoč iz tujine, oziroma potrdilo banke ali pošte, da je doseženi pritek odkupila.

3. Zneski, ki so doseženi z dediščino, in drugi prejemki se lahko položijo na devizni račun samo na podlagi posebnega dovoljenja zveznega sekretariata za finance.

4. Če gre za nakazila, ki izvirajo iz avtorskega honorarja in se glase na osebe, katerim pripadajo avtorske pravice na podlagi zakona, oporoke ali pogodbe, mora koristnik predložiti ustrezno sodno odločbo v izvirniku ali overjen prepis ali pa pogodbo, potrjeno od sodišča.

5. Zneski neizplačanih dnevnic za službena potovanja v tujino, do katerih je koristnik upravičen, kakor tudi del mesečnih dohodkov, ki jih zavod, urad

ali gospodarska organizacija ne nakazuje koristniku v tujino, se lahko polože na devizni račun samo na podlagi pismene izjave ustrezne organizacije, da izvirajo sredstva iz neplačanih dnevnic, oziroma iz delno izplačanih plač.

6. Osebe, ki dosežejo devizni pritok na podlagi zavarovanja civilne odgovornosti, se lahko v roku desetih mesecev od plačila zavarovanja obrnejo na zvezni sekretariat za finance s prošnjo, da polože del teh sredstev na devizni račun. K prošnji je treba priložiti potrdilo zavarovalnega zavoda, da so devizna sredstva dosežena z zavarovanjem. Iz potrdila mora biti razviden točen znesek doseženih deviznih sredstev, osnova, po kateri so dosežena, kdaj so dosežena, kolikšna dinarska protivrednost je bila izplačana domači osebi kot odškodnina in kdaj je bila izplačana.

KAKO SE LAHKO UPORABLJA PREOSTALI DEVIZNI PRITOK?

Devize, ki jih dosežejo osebe na podlagi pokojnin, invalidnin ali preživnin, oziroma na podlagi daril in pomoči iz tujine, lahko koristniki predložijo banki, da se jim poleg zneska deviz, ki so ga položili na osebni devizni račun (30 % oziroma 20 %), dovoli uporaba preostalega zneska deviz in sicer:

— za nakup blaga pri gospodarskih organizacijah, ki so pooblašene za prodajo blaga z 20-odstotnim popustom za tuja plačilna sredstva;

— za plačilo letalskih in ladijskih kart tujim družbam.

DO KDAJ SE LAHKO UVELJAVLJA PRAVICA ZA USTANOVITEV DEVIZNIH RAČUNOV?

Državljeni imajo pravico odpreti osebne devizne račune najkasneje v roku šestih mesecev od dneva obračuna deviznega pritoka.

Pri tem se pod dnevom obračuna deviznega pritoka razume:

— datum obračuna o opravljenem odkupu tujih plačilnih sredstev, kadar se izplačilo izvede na bančnem šalterju, bodisi da gre za odkup čeka ali efektivne tuje valute, bodisi za nakazilo;

— datum na žigu tuje pošte na nakaznici, kadar se izplačilo izvaja z nakaznico o mednarodnem poštnem prometu.

Prav tako lahko v roku 6 mesecev od dneva obračuna deviznega pritoka vložijo osebe, ki dosežejo pritok na podlagi dediščine ali drugih prejemkov, vloge na zvezni sekretariat za finance, da jim dovoli samostojno razpolagati z delom doseženega pritoka. Sredstva, ki so dana koristniku na razpolago s posebnim dovoljenjem zveznega sekretariata za finance, se lahko polože na devizni račun samo, če je to v dovoljenju posebej navedeno. Tako dovoljenje velja dva meseca od dneva izdaje, če na samem dovoljenju ni naveden drug rok.

- za plačilo uvoženih motornih vozil,
- za dinarska izplačila v državi.

Lastnik deviznega računa lahko s sredstvi iz svojega deviznega računa plača tudi za transportno zavarovanje svojega avtomobila pri domačih zavarovalnih zavodih. Zavarovanje se lahko izvede samo v valuti države, iz katere se blago uvozi, s tem da se v isti valuti izvede tudi morebitno izplačilo škode zavarovancu.

Poraba deviznih sredstev

ZA KAKŠNE NAMENE SE LAHKO UPORABIJO DEVIZNA SREDSTVA?

Sredstva z deviznih računov se lahko uporabijo za naslednja plačila:

- za vsa plačila v tujino,
- za kritje potnih stroškov,
- za nakup blaga pri gospodarskih organizacijah za prodajo blaga za tuja plačilna sredstva,
- na nakup blaga iz konsignacijskih skladišč,
- za nakup potniških avtomobilov domače proizvodnje za tuja plačilna sredstva,

KAKO SE IZVAJAJO NAVADNA PLAČILA V TUJINO?

Lastnik osebnega deviznega računa ali pooblaščenca oseba da nalog za nakazilo v tujino za plačilo blagovne ali neblagovne obveznosti. Kot neblagovna obveznost so plačila raznih taks, članarin, odškodnin, naročnin za časopise in revije, plačilo dolga itd. Blagovna nakazila so največ za uvoz motornih vozil, raznih kmetijskih in drugih strojev, gospodinjskih pripomočkov, raznih rezervnih delov itd.

KAKO SE IZDAJAJO NALOGI ZA KRITJE POTNIH STROŠKOV?

Če želi lastnik osebnega deviznega računa pri potovanju v tujino dvigniti učinkovita tuja plačilna sredstva iz svojega osebnega deviznega računa, mu banka zahtevana sredstva izda in vpiše v potni list. Za take namene lahko dobijo tuja plačilna sredstva, vpisana na njihove potne liste, tudi ožji družinski člani.

Kritje potnih stroškov se lahko poravna tudi z bančnim nakazilom. Lastniki osebnih deviznih računov uporabljajo svoja devizna sredstva na ta način največ za plačilo voznih kart, za plačilo hotelskih računov ali za razne zdravstvene storitve.

KAKO SE KORISTIJO SREDSTVA Z DEVIZNIH RAČUNOV ZA NAKUP BLAGA Z 20-ODSTOTNIM POPUSTOM?

Gospodarske organizacije, ki imajo posebno dovoljenje Narodne banke Jugoslavije, lahko prodajajo blago za tuja plačilna sredstva s popustom.

Plačilo blaga se v teh primerih lahko izvaja z deviznimi nakazili in s čeki iz tujine, s sredstvi iz osebnih deviznih računov, s sredstvi iz deviznih hranilnih vlog pri jugoslovanskih bankah ter z deviznimi sredstvi, ki jih zvezni sekretariat za finance s posebnim dovoljenjem da državljanom na samostojno razpolaganje.

Če živi lastnik osebnega deviznega računa v tujini, da nalog banki, ki vodi njegov osebni devizni račun, da nakaže določen znesek v breme njegovega računa določeni gospodarski organizaciji za nakup določenega blaga z 20 % popusta.

PLAČILO BLAGA IZ KONSIGNACIJSKEGA SKLADIŠČA

Če je lastnik osebnega deviznega računa v tujini, da banki pismeni nalog za nakazilo na določeno kon-

signacijsko skladišče za plačilo zelenega blaga. Točno mora navesti ceno za kupljeno blago in naslov prodajalca. Zato naj se osebe, ki živijo v tujini, obračajo za informacije glede cen in drugih dobavnih pogojev na posamezna zastopstva tujih podjetij v naši državi.

Najvažnejša zastopstva v Sloveniji so:

1. Agroprogres, Ljubljana (gozdne žage, traktorji, motorne kosilnice, barve, kletne naprave za filtriranje vin idr.);
2. Autocommerce, Ljubljana (avtomobili DKW);
3. Avtotehna, Ljubljana (avtomobili Opel);
4. Cosmos, Ljubljana (avtomobili Renault);
5. Commerce, Ljubljana (avtogume Semperit, pisalni in računski stroji, varilni material, extra multus gume);
6. Hermes, Ljubljana (stružni avtomati, male stružnice, motorne žage, ročne motorne žage, brusne plošče, razni varilni aparati);
7. Interexport, Ljubljana (avtomobili VW);
8. Interkomerc, Ljubljana (avtomobili Taunus);
9. Tehnoservis, Ljubljana (avtomobili Peugeot);
10. Tehno-Union, Ljubljana (ročne kosilnice, manjši električni stroji za obrtne delavnice).

KAKO SE IZVEDE NAKUP POTNIŠKIH AVTOMOBILOV DOMAČE PROIZVODNJE?

Če je lastnik osebnega deviznega računa v tujini, pošlje banki pismeni nalog, naj obremeni njegov

osebni devizni račun in nakaže določen znesek gospodarski organizaciji za plačilo potniškega avtomobila domače proizvodnje.

KAKO SE PLAČUJE UVOZ MOTORNIH VOZIL IZ TUJINE?

Če je lastnik osebnega deviznega računa v tujini, da nalog pismeno. Podatki morajo biti točno izpisani, predvsem koristnik nakazila in cena nabavljenega blaga. Na tej osnovi obremeni banka osebni devizni račun lastnika ter izvede po svojih bančnih zvezah v tujini plačilo na naslov prodajalca.

Za prevzem avtomobila pri pristojni carinarnici izda banka lastniku nakazila posebno potrdilo, na podlagi katerega lahko dvigne uvoženo motorno vozilo. Če lastnik računa ne more sam prevzeti uvoženega motornega vozila, lahko pooblasti za prevzem ožjega družinskega člana ali pa tudi tretjo osebo, vendar mora le-ta predložiti banki sodno overovljeno pooblastilo v dvojniku.

Ostale ugodnosti

PRENOS PRAVICE ZA UPORABO DEVIZNEGA RAČUNA

Lastnik osebnega deviznega računa lahko, na ožje družinske člane prenese pravico razpolaganja z osebnim deviznim računom. Prenos take pravice se izvede s pooblastilom, katerega predloži lastnik osebnega deviznega računa tako, da deponira na podpisnem kartonu podpis pooblaščenice osebe. Dokler pooblaščenica oseba ne deponira svojega podpisa, ne more razpolagati s sredstvi deviznega računa.

Banka dovoljuje izplačilo iz osebnega deviznega računa državljana z bivališčem v državi tudi osebam, ki niso člani njegove ožje rodbine, če je lastnik računa naročil tej osebi, naj nabavi za izplačani znesek v tujini določeno blago zanj ali za njegove ožje družinske člane. V takih primerih zahteva banka, da nalogoda-

jalec predloži izjavo lastniku osebnega deviznega računa, da bo za izplačana ali nakazana tuja plačilna sredstva kupljeno blago zanj oziroma za potrebe njegove družine.

Lastniki osebnih deviznih računov z bivališčem v tujini lahko dajejo banki naloge za izplačila komurkoli v tujini, ne pa osebam, ki prebivajo v naši državi.

Uvoz motornih vozil iz tujine se lahko plača s sredstvi z osebnih deviznih računov lastnika z bivališčem v naši državi ali v tujini samo zanj ali za njegove ožje družinske člane.

Če umre lastnik osebnega deviznega računa, se sredstva prenesejo na njegove dediče. Prenos se lahko izvede samo na podlagi pravnomočne sodne odločbe, katero je dedič dolžan predložiti banki v overjenem prepisu.

KAKO VODI BANKA OSEBNE DEVIZNE RAČUNE?

Osebnne devizne račune vodi banka na ime lastnika. Pri teh računih ni mogoče uporabljati raznih gesel kot je običaj pri dinarskih vlogah na hranilnih knjižicah.

Banka vodi devizne račune v dolarjih in sicer v obračunskih ali konvertibilnih.

KAKŠNE OBRESTI NUDIJO BANKE?

Za vlogo na deviznih računih se obračunavajo ob koncu koledarskega leta obresti v konvertibilnih ali v obračunskih dolarjih.

Obresti za vloge na deviznih računih se obračunavajo po naslednjih obrestnih stopnjah:

— 3 % letno za vloge na vpogled;

— 4 % letno za vloge z odpovednim rokom do treh mesecev;

— 5 % letno za vloge z odpovednim rokom šestih mesecev;

— 6 % letno za vloge z odpovednim rokom dvanajst mesecev in več.

Te obrestne stopnje veljajo od 7. maja 1964.

POGODBA ZA VEZANO VLOGO

Lastniki osebnih deviznih sredstev lahko sklenejo z banko take pogodbe za del svoje vloge ali za celotno vlogo, ki jo imajo na svojem osebnem deviznem računu.

Če je lastniku računa, za katerega velja odpovedni rok, nujno potrebno plačilo, se lahko nalog izvede pred potekom dogovorjenega odpovednega roka. V takem primeru se za izplačani znesek obračunajo obresti kot za vloge na vpogled.

STROŠKI POSLOVANJA

Za dispozicije v breme deviznih računov državljanov banke ne zaračunavajo provizije. Na račun nalagodajalca gredo le stroški brzojavnih nakazil. Nalogodajalci v državi plačajo take stroške v dinarjih, nalagodajalcem v tujini pa jih banka zaračuna v devizah.